

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
CELJE

Izpostava Velenje

Metleče 7, 3325 Šoštanj

Tel. 03 898 82 70, GSM: 041 475 478

E-pošta: lidija.diklic@ce.kgzs.si

KMETIJSKA
SVETOVALNA
SLUŽBA
SLOVENIJE

Datum: 4.12. 2023

Ekološko kmetovanje kot razvojna priložnost kmetij

Ekološko kmetovanje je način kmetovanja, kjer se celostno dopolnjujeta rastlinska pridelava in reja živali in s tem sledenje naravnim metodam in kroženju snovi v naravi. Ob pridelavi visoko kakovostne in varne hrane ekološko kmetijstvo pomeni trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri ter uveljavljanje načela dobrobiti živali. Tak opis ekološkega kmetovanja najdemo na portalu gov.si. Do informacij o ekološkem kmetovanju oz. pridelavi v današnjem času ni težko priti. Le malo je treba pobrskati po spletu ali po strokovni literaturi ali se pogovoriti s tistimi, ki imajo praktične izkušnje. Pomembno je, da so informacije prave in pomembne za pridelavo na vaši kmetiji. Marsikdo je v preteklosti že razmišljal o ekološki pridelavi ali pa celo kmetuje na tak način.

Pridelava in tudi povpraševanje po ekološko pridelani hrani se iz leta v leto povečuje. Na policah v trgovinah je kar velika ponudba ekološko pridelanih živil, ki so večinoma uvožena. Slovenske certificirane ekološke hrane je na slovenskem tržišču malo in v glavnem se proda neposredno na kmetijah ali na druge načine (tržnica, sejmi, prodajni avtomati). S certificirano ekološko pridelavo lahko kmetije ustvarijo višjo dodano vrednost pri svojih proizvodih in tudi pri drugih alternativnih dejavnostih na kmetijah (npr. turizem na ekoloških kmetijah, dopolnilne dejavnosti, itd.).

Ekološki certifikat kmetije pridobijo po obdobju preusmeritve, v katerem se kmetija prilagodi ekološkemu kmetovanju. Preusmeritev rastlinske in živinorejske proizvodnje traja običajno dve leti, z izjemo trajnih nasadov, kjer je potrebna triletna preusmeritev. Kontrolo nad ekološko pridelavo in predelavo in izdajanje certifikatov v Sloveniji izvajajo štiri organizacije za kontrolo in certificiranje (Inštitut za kontrolo in certificacijo v kmetijstvu in gozdarstvu, Bureau Veritas d.o.o, Inštitut za kontrolo in certificiranje Univerze v Mariboru, Tüv Süd Sava). Ko je bil za kmetijski pridelek oz. živilo izdan ekološki certifikat in se trži v Sloveniji, je lahko označen z enotno označbo ekološki. Obvezna je tudi uporaba evropskega logotipa. Dovoljenje za uporabo uradne označbe oz. zaščitnega znaka izda Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano na podlagi vloge za dovoljenje.

Slovenija si je za obdobje do leta 2027 zadala cilj povečati število kmetij in površin vključenih v ekološko kmetovanje za 18 %. V okviru Strateškega načrta Skupne kmetijske politike 2023-2027 so predvidene finančne podpore za prostovoljno usmeritev v ekološko kmetovanje in ekološko čebelarjenje. Pri tem je poudarek zlasti na povečanju obsega ekoloških kmetijskih zemljišč, namenjenih rastlinski pridelavi za trg ter na vodovarstvenih območjih in na območjih varovane narave. Posebna

podpora je namenjena tudi preusmerjanju kmetijskih gospodarstev v ekološko pridelavo.

Prvi in osnovni pogoj za vstop v sistem ekološkega kmetovanja in tudi za pridobitev finančnih podpor je prijava v kontrolo ekološkega kmetovanja pri eni od kontrolnih organizacij. Skrajni rok za prijavo v sistem kontrole je do 31.12 tekočega leta za prihodnje leto. Po prijavi in podpisu pogodbe prične teči obdobje preusmeritve, ko se kmetija prilagodi zahtevam zakonodaje za ekološko kmetovanje. V času preusmeritve kmetija dobi višja plačila, ki omogočajo lažjo prilagoditev zahtevam ekološkega kmetovanja. Po zaključku preusmeritvenega obdobja so plačila nižja. Višina plačila je odvisna od vrste rabe kmetijskega zemljišča.

Ko se kmetija odloči, da bo za ekološko kmetovanje vložila zahtevek za finančno podporo, mora izpolnjevati naslednje zahteve:

- Upravičenec do plačil je nosilec kmetijskega gospodarstva
- Kmetijsko gospodarstvo mora biti vpisano v Register kmetijskih gospodarstev
- Obveznost izvajanja zahtev traja 5 let
- Vsako leto pri kontrolni organizaciji prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31.12. tekočega leta za prihodnje leto
- V petih letih opraviti program usposabljanja v obsegu najmanj 25 ur od tega v prvih treh letih trajanja obveznosti najmanj 15 ur.
- Vsako leto mora pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oz. predelavo
- Imeti mora najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč v uporabi
- V intervencijo IRP 19 Ekološko kmetovanje mora biti vključeno najmanj 0,3 ha kmetijskih zemljišč iste rabe, pri čemer je najmanjša velikost GERK-a 0,1 ha. Izjema so zelenjadnice in semenski material kmetijskih rastlin, kjer je najmanjša površina 0,01 ha.
- Pri plačilu za travinje je zahtevana reja travojedih živali in obtežba travnikov vsaj 0,3 GVŽ travojedih živali /ha.
- Pri plačilu za pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin je zahtevan vpis v register dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin.
- Potrebno je voditi evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu, evidenco o uporabi fitofarmaceutskih sredstev ter druge evidence, ki jih zahtevajo kontrolne organizacije za certificiranje.

Če vas ekološko kmetovanje zanima, je veliko informacij zbranih npr. na spletnih straneh Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, Kmetijsko gozdarskih zavodov, kontrolnih organizacij, Združenja ekoloških pridelovalcev in predelovalcev Deteljica,... Lahko se obrnete tudi na kmetijske svetovalce, ki vam bomo z ogledom kmetije in razgovorom pomagali rešiti razne dileme in vas podpirali z informacijami v času preusmeritve in kasneje.

Ekološko kmetovanje je lahko nova razvojna možnost vaše kmetije. Odločitev pa mora biti preiščena in v soglasju z družinskimi člani, ki delajo na kmetiji. Uspešni pa boste, če boste seznanjeni z osnovnimi zahtevami, če ste se pripravljene preusmeriti in ste motivirani za pridobivanje novih znanj in reševanje novih izzivov.

Pripravila: Lidija Diklič